

FAQ

Proč FF UK provádí studentské hodnocení výuky? Co je cílem tohoto hodnocení?

Vedení FF UK je přesvědčeno, že rozumně utvářené a dobře zpracované studentské hodnocení výuky může pomoci studentům, vyučujícím i vedení fakulty zlepšovat kvalitu výuky a rozvíjet skutečné akademické prostředí. Z těchto důvodů možnost vyjádřit se k průběhu výuky patří k dobré praxi na vysokých školách u nás i v zahraničí. Povinnost provádět pravidelné hodnocení činnosti navíc ukládá *Vysokoškolský zákon*, přičemž součástí hodnocení činnosti je dle *Statutu UK* též hodnocení prováděné studenty. Již několik let také upravuje hodnocení *vnitřní předpis fakulty*.

Jaké jsou hlavní cíle tohoto hodnocení?

Studentské hodnocení sleduje tyto hlavní cíle:

- **Pro vyučující:** zpětná vazba, která může být využita ke zlepšení kvality výuky, zdroj inspirace od ostatních kolegů (především slovní hodnocení).
- **Pro studenty:** možnost reflexe uskutečněných kurzů a nepřímý podíl na utváření výuky (především slovní hodnocení), inspirace při výběru předmětů.
- **Pro vedení fakulty, její poradní orgány a vedení součástí:** přehled o studentských názorech na kvalitu výuky a upozornění na možné problémy ve výuce.
- **Pro fakultu jako celek:** jedna z forem komunikace v rámci akademické obce, v ideálním případě pak kultivace akademického prostředí, posilování participace na životě akademické obce a otevřenosti fakulty.
- **Pro uchazeče:** pomocný zdroj informací při rozhodování o studiu a volbě oboru.

Otázka: Proč FF UK provádí studentské hodnocení výuky? Co je cílem tohoto hodnocení?

: Vedení FF UK je přesvědčeno, že rozumně utvářené a dobře zpracované studentské hodnocení výuky může pomoci studentům, vyučujícím i vedení fakulty zlepšovat kvalitu výuky a rozvíjet skutečné akademické prostředí. Z těchto důvodů možnost vyjádřit se k průběhu výuky patří k dobré praxi na vysokých školách u nás i v zahraničí. Povinnost provádět pravidelné hodnocení činnosti navíc ukládá *Vysokoškolský zákon*, přičemž součástí hodnocení činnosti je dle *Statutu UK* též hodnocení prováděné studenty. Již několik let také upravuje hodnocení *vnitřní předpis fakulty*.

Jaké jsou hlavní cíle tohoto hodnocení?

Studentské hodnocení sleduje tyto hlavní cíle:

- **Pro vyučující:** zpětná vazba, která může být využita ke zlepšení kvality výuky, zdroj inspirace od ostatních kolegů (především slovní hodnocení).
- **Pro studenty:** možnost reflexe uskutečněných kurzů a nepřímý podíl na utváření výuky (především slovní hodnocení), inspirace při výběru předmětů.
- **Pro vedení fakulty, její poradní orgány a vedení součástí:** přehled o studentských názorech na kvalitu výuky a upozornění na možné problémy ve výuce.
- **Pro fakultu jako celek:** jedna z forem komunikace v rámci akademické obce, v ideálním případě pak kultivace akademického prostředí, posilování participace na životě akademické obce a otevřenosti fakulty.
- **Pro uchazeče:** pomocný zdroj informací při rozhodování o studiu a volbě oboru.

Jaké důsledky se vyvozují z hodnocení jednotlivých předmětů?

Studentské hodnocení má řadu důsledků, jak pro jednotlivé členy akademické obce, tak pro vedení kateder i celé fakulty:

- Za hlavní přínos evaluací považujeme možnost zpětné vazby mezi studenty a vyučujícími (v současné evaluační aplikaci si již vyučující mohou zadat vlastní otázky, kterými doplní základní otázky stanovené fakultou). Odpovídá principům akademického prostředí, že hlavní odpovědnost za vyvození důsledků z této zpětné vazby mají **jednotliví členové akademické obce**. Především pedagogové, částečně však také studenti, zejména ti, kteří hodnocení používají při výběru svých předmětů.
- Pokud hodnocení dlouhodobě poukazuje na možný neřešený problém u konkrétního předmětu, je jeho řešení především na **vedoucích kateder či ústavů**. Vedoucí by měl být schopen posoudit, do jaké míry hodnocení odráží reálnou kvalitu výuky a do jaké míry je způsobeno jinými faktory (základem předmětu je např. zvládnutí relativně nezáživné, zároveň však povinné látky apod.).
- **Vedení fakulty** hodnocení pečlivě sleduje a zásahy např. personálního charakteru omezuje jen na kritické případy. Ani zde se však posouzení nezakládá pouze na studentských evaluacích. Není tedy na místě, aby se vyučující obávali negativního hodnocení ze strany studentů, například protože přísně hodnotí u zkoušek (korelace mezi studenty hodnocenou obtížností předmětu a jeho celkovým hodnocením se ostatně doposud nijak neprojeví, studenti navíc hodnotí převážně pozitivně); zároveň však již minulá kola evaluací přispěla k řešení řady skutečných pochybení. Aktuální podoba vnitřního předpisu v čl. 6 odst. 10 zavazuje děkana, aby se podrobně seznámil s výsledky vyučujících s průměrným hodnocením pod 50 procent, aby o těchto výsledcích jednal s vedoucím katedry či ústavu, kam pedagog patří; a pokud jde o nedostatky, které se opakují, aby děkan vyzval vedoucího příslušné základní součásti fakulty k podání písemného návrhu řešení, na jehož základě rozhodne o dalším postupu.
- Výsledky hodnocení posuzuje komise ustavená dle *vnitřního předpisu fakulty* a také evaluační komise.

Má studentské hodnocení také vliv na celkovou podobu studia či na fungování celé fakulty?

Nový způsob hodnocení umožní také klást otázky, které přesahují hodnocení jednotlivých předmětů a zjišťují názory studentů na celkovou organizaci studia, na podoby studijních plánů, na práci jednotlivých oddělení fakulty a na další obecnější otázky (např. vstřícnost, funkčnost a důstojnost zázemí fakulty apod.). Tyto otázky mohou pomoci upozornit vedení jednotlivých kateder či celé fakulty na existující problémy, případně je inspirovat k novým postupům. Díky tomu se studentské hodnocení stává významným nástrojem na spoluutváření celé fakulty.

Proč bych se měl/a do hodnocení zapojit, když mi mé kurzy připadají v pořádku?

Také kladné hodnocení předmětu (ideálně s konkretizací toho, v čem příslušný kurz považujete za dobrý) je pro pedagogy velmi důležité a může jim pomoci výuku dále zlepšit. Věřte také, že jsou to jen lidé, kteří si zaslouží alespoň toto ohodnocení toho, co se jim zdařilo. Ačkoli se Vám to možná někdy nemusí zdát, velká část dobrých pedagogů se snaží dobře učit kvůli Vám a kvůli tomu, aby své studenty zapálila pro dobrou věc. Vaše účast je také zásadní pro budoucnost studentského hodnocení. Aby mohly být z hodnocení vyvozovány jakékoliv důsledky a aby fakulta mohla udržet elektronický způsob hodnocení, je zásadní, aby se jich zúčastnil co největší počet studentů. Apelujeme tedy na studenty, aby se hodnocení zúčastnili i pokud jsou s výukou spokojeni a nechtějí nic měnit. Jednak kvůli podpoře kvalitních pedagogů, jednak kvůli legitimitě celého hodnocení.

Má vůbec smysl používat při takto pojatém hodnocení kvantifikující výsledky?

Cílem hodnocení v žádném případě není vytváření nějakých „žebříčků“. Veškerou kvantifikaci spojenou s tímto hodnocením

je tedy vždy zapotřebí chápat jako jakýsi relativně užitečný, zároveň však také potenciálně nebezpečný nástroj, který musí být vždy náležitě interpretován.

Jaká je dosavadní historie studentského hodnocení na FF UK?

První pokusy o elektronické hodnocení se uskutečnily na FF UK již v roce 2004; návratnost hodnocení (v řádu desetin procent) však nestačila k publikaci výsledků. Později se konalo pět kol evaluací za pomoci papírových dotazníků. Díky těmto pěti kolům se povedlo výrazně zvýšit návratnost hodnocení a ustavit pravidelný semestrální cyklus evaluací. V mezidobí se také podařilo zajistit některé podmínky úspěšného zavedení elektronického hodnocení (především zvýšit spolehlivost dat obsažených v SIS a zavést na tomto zvýšení závislé elektronické rozvrhování výuky). První zkušební kolo ryze elektronického hodnocení proběhlo v letním semestru 2011/12. Jelikož se v tomto prvním kole nových elektronických evaluací podařilo udržet poměrně vysokou návratnost, byla vyvinuta nová elektronická evaluační aplikace, která otevírá nové možnosti hodnocení a jejíž správa je plně v rukou fakulty.

Proč se evaluace dělají elektronicky?

Elektronické hodnocení (pochopitelně pokud je dobře konstruováno) přináší mnohé výhody: Je organizačně jednodušší a levnější, má menší chybovost, především však umožňuje klást výrazně širší okruh otázek (tj. nikoli pouze těch, které se týkají jednotlivých předmětů) a vytvářet dotazníky cílené na specifické skupiny studentů (např. podle oboru či typu studia), ale také absolventů. Hlavní nevýhodou elektronického hodnocení výuky je ve většině případů jeho nižší návratnost. Fakulty a univerzity, které dnes provádějí pouze elektronické hodnocení, mají často s návratností velké problémy a některé se rozhodly přejít zpět na listinné hodnocení. Tomuto nebezpečí lze předcházet pouze vhodným způsobem provádění hodnocení, uživatelsky co nejvstřícnější aplikací a

posilováním motivace studentů.

Kolik studentská hodnocení fakultu stojí?

Každé semestrální kolo listinných hodnocení (semestr) stálo přibližně sto tisíc korun, což zahrnovalo výrobu dotazníků a jejich následné zpracování. Zároveň na dost hodin fyzicky zaměstnalo dva lidi ze studijního oddělení a každou sekretářku každé katedry/ústavu. První zkušební kolo ryze elektronického hodnocení v roce 2011/12 nestálo fakultu žádné finanční výdaje, bylo ale výsledkem mnoha hodin práce několika studentů a zaměstnanců, kteří tuto práci vykonávali zcela nezištně nad rámec svých běžných povinností. Cena nové elektronické evaluační aplikace je srovnatelná s cenou jednoho kola listinného hodnocení, přičemž náklady na jednotlivá kola jsou po zavedení této aplikace zcela minimální – v řádu necelých 5.000,- Kč na propagační plakáty. Vývoj aplikace v posledních letech zajišťuje za stipendium programátor – má na starosti také vypořádávání požadavků rozšiřujících aplikaci od dalších fakult UK, které aplikaci používají.

Je možné přistupovat k evaluacím také za pomoci mobilních telefonů?

Evaluační aplikace je nyní optimalizována pro všechny běžné desktopové prohlížeče (IE, Chrome, Firefox), optimalizace pro mobilní telefony je k dispozici pro hodnocení, která probíhají od letního semestru 2012/2013.

Jsou evaluace opravdu anonymní?

Ano. Dotazníky se v průběhu vyplňování sice ukládají, aby bylo možné práci na hodnocení přerušit, ale ve chvíli, kdy student dotazník odešle, smažou se nevratně data, která daný dotazník identifikují s konkrétním studentem. U záznamu studenta se zachová jen informace, že daný předmět již hodnotil (aby ho nemohl hodnotit vícekrát). Proto jsme schopni určit, zda

konkrétní student evaluoval. Nikdo, ani správce databáze již ale nezjistí, jak tento student evaluoval. Z tohoto důvodu také není možné po odeslání dotazníku odpovědi měnit. Zároveň jsme na žádosti studentů zavedli od hodnocení zimního semestru 2017/2018 možnost, že student svůj slovní komentář naopak autorizovaně podepíše.

Proč nezvýšit návratnost hodnocení tak, že účast na hodnocení bude podmínkou zápis do dalšího ročníku, přiznání stipendia apod.?

Vnitřní předpisy univerzity a vysokoškolský zákon neumožňují podmiňovat např. zápis a testace, zápis do dalšího ročníku, přiznání stipendia apod. ničím jiným než plněním studijních povinností a nutnými administrativními kroky. Provedení evaluace tedy nelze takto podmínit.

Proč se evaluace konají právě v tomto termínu? Proč netrvajíc déle, až do konce zkouškového období? Nebo naopak: Proč vůbec zasahují do zkouškového období?

Odpoď: Termín konání studentského hodnocení je podobně jako podoba dotazníku kompromisním řešením. Názory na nejvhodnější termín se liší především podle pohledu na cíle hodnocení: někteří vyučující by upřednostňovali hodnocení zakončené před začátkem zkouškového období, protože se obávají, že hodnocení bude zkresleno výsledkem atestací. Někteří studenti naopak požadují konání až po konci zkouškového období, protože jen po (ne)splnění povinností jsou schopni posoudit, do jaké míry jim předmět pomohl se na atestaci připravit. Toto stanovisko je logické, v jeho neprospěch však hovoří, že odstup atestací od výuky je na naší fakultě často tak velký, že ohrožuje návratnost i kvalitu celého hodnocení (na naší fakultě je např. možné zkoušky či obsahově jim analogické jiné atestace konat také v dalším akademickém roce). Termín průběhu hodnocení je také vázán zpracováním a zveřejněním výsledků, které má kýžený efekt spíše před začátkem následujícího

semestru. Ze srovnání podobného hodnocení na jiných školách v ČR i ve světě nevyplývá žádná jasná preference ohledně doby konání.

Co se děje se slovní hodnocením?

Do zimního semestru 2011/12 byla slovní hodnocení z papírových dotazníků digitalizována a prohlížet si je mohli pouze vyučující daných předmětů, vedoucí příslušných kateder/ústavů a vedení fakulty. Od letního semestru 2011/12 jsou slovní hodnocení zveřejňována. Než se tak stane, může pedagog rozhodnout o nezveřejnění jednotlivých studentských komentářů (které však budou i nadále k dispozici vedoucím kateder a ústavů a vedení fakulty), případně k nim může přidat své vyjádření. Obavy některých pedagogů, že tato hodnocení budou sloužit jako prostor nevhodných výpadů vůči nim, se zatím nijak nepotvrdily. Zároveň jsme na žádosti studentů zavedli od hodnocení zimního semestru 2017/2018 možnost, že student svůj slovní komentář naopak autorizovaně podepíše.

Jak se počítá celkové hodnocení předmětů, vyučujících a kateder/ústavů? Jsou celkové hodnoty prostým součtem všech otázek? Proč jsou některé otázky povinné?

Celkové hodnocení předmětu i pedagoga je vždy průměrem všech odpovědí na jedinou otázku, ve které má student celkově zhodnotit předmět nebo pedagoga. Ostatní otázky se do celkového hodnocení nezapočítávají, jelikož nepadají shoda v tom, jaký podíl by na celkovém hodnocení měly mít. Zvážení významnosti jednotlivých kritérií je tedy plně na studentech. Aby bylo možné tyto otázky průměrovat a dále s nimi statisticky dobře pracovat, jsou v dotazníku zavedeny jako povinné – dříve byly dvě, od akademického roku je z celofakultních otázek stanovena jako povinná pouze jedna souhrnná otázka. Celkové výsledky kateder, či ústavů jsou pak průměrem všech celkových hodnocení předmětů, jejichž výuku zajišťují.

Proč se v seznamu předmětů objevují některé předměty dvakrát a jiné vůbec?

Údaje o hodnocených předmětech se zakládají na rozvrhových datech ze SIS a jsou tedy tak „dobré“, jak dobře byla data katedrou/ústavem zadána. Pokud předmět studentovi v nabídce k hodnocení zcela chybí, ačkoli si ho zapsal, je na vině pravděpodobně zajišťující katedra/ústav. Pokud se předmět objeví vícekrát, je pravděpodobně rozvržen do více paralelních konání (můžete tedy zvlášť hodnotit např. přednášku a seminář). Nová aplikace umožňuje studentům odeslat upozornění na chybějící předměty, případně na chyby v údajích o předmětech.

Kdo otázky na dotazníku vybral a zformuloval?

Jedním z principů elektronické aplikace pro studentské hodnocení výuky bylo zachovat celofakultní společné jádro studentského hodnocení, zároveň však nabídnout jednotlivým katedrám a pedagogům podíl na vytváření dotazníků pro různě určené skupiny (např. pro studenty jednoho oboru, studenty jednoho předmětu apod.). Plné rozvinutí možnosti podílet se znění dotazníku jsme spustili po letním semestru 2012/2013. Podle *vnitřního předpisu fakulty* může celofakultní otázky navrhnout např. akademický senát – finální skladba celofakultních otázek podléhá schválení děkana.

Podoba současného celofakultního dotazníku se utvářela v diskuzích na několika fórech, včetně akademického senátu FF UK. Výběr a formulace otázek je tak široce kompromisním řešením. Dosavadní kritické připomínky k formulaci evaluačního dotazníku jsou do značné míry protichůdné. Otázky, které by někdo rád rozšířil či zmnožil, považují jiní za irelevantní apod.

Jaké otázky obsahuje současný celofakultní dotazník?

Celofakultní dotazník obsahuje jednak otázky na jednotlivé

předměty, jednak obecnější otázky, které se týkají studia na FF UK a vlastního studentského hodnocení. Viz také otázku 20.

Na základě jakých principů byly stanoveny otázky k jednotlivým předmětům v celofakultním dotazníku?

:Základní principy při formulaci dotazníku k jednotlivým předmětům byly následující:

- otázky musejí odrážet cíle evaluací;
- nejde o vědecký empirický výzkum, ale o umožnění zpětné vazby a komunikace v rámci fakulty, proto je také možné spojit více aspektů do jedné otázky a používat „vícehlavňové“ otázky;
- vyšší počet otázek dramaticky snižuje návratnost a je třeba dát prostor otázkám vyučujících či kateder, proto byl počet otázek na jednotlivé předměty zredukován oproti minulým hodnocením na polovinu (většinou sloučením více otázek do otázky jedné);
- číselná hodnocení mají především orientační povahu a lze je vždy zdůvodnit či upřesnit v textové otázce.

Co znamenají možnosti Zneveřejnit odpověď a Podepsat odpověď pod odpověďmi v evaluační aplikaci?

1. „Zneveřejnit odpověď“: Odpověď nebude veřejná a tudíž ji nebude možné číst ve výsledcích, uvidí ji pouze vyučující kurzu, vedení fakulty a administrátoři. Zaškrtnutí tohoto pole se nijak netýká anonymizace Vaší odpovědi, ta bude anonymní ať již toto pole zaškrtnete, či nikoliv.
2. „Podepsat odpověď“: Odpověď nebude anonymizována a Vaše jméno se zobrazí ve výsledcích u odpovědi k této otázce. Tímto způsobem můžete své odpovědi přidat na váze a umožníte také vyučujícímu, aby Vám dal lepší zpětnou vazbu. Podepsaná odpověď také může být zveřejněna i v případě, že na danou otázku odpoví málo studentů.

Na co jsou zaměřeny jednotlivé otázky a proč jsou formulovány právě takto?

(po jednotlivých otázkách současného dotazníku):

- *Co na předmětu a vyučujícím nejvíce oceňujete? V čem by naopak podle Vás měli být lepší (textová odpověď)?* Tato otázka je zpravidla nejcennější zpětnou vazbou pro vyučující, jelikož může specificky poukázat na to, co studenti na výuce oceňují, a co jim naopak vadí. Je v ní také možné rozvést důvody pro hodnocení v dalších otázkách, případně tato hodnocení dále specifikovat.
- *V jakém rozsahu jste se zúčastňoval/a výuky předmětu (škálová odpověď)?* Řada vyučujících se obává, že je vzhledem k elektronickému způsobu hodnocení mohou negativně hodnotit i studenti, kteří se zúčastnili jen malé části výuky. Díky této otázce můžeme korelovat celkové hodnocení s rozsahem účasti studentů na výuce a také odhadnout, zda studenti účast realisticky přiznávají. Z dosavadních hodnocení vyplývá, že studenti svou účast hodnotí poměrně realisticky a celkové hodnocení předmětu s rozsahem účasti významně nekoreluje. Tato otázka byla původně nastavena jako povinná, od akademického roku 2018/19 však v dotazníku na základě rozhodnutí fakulty nefiguruje.
- *Byl pro Vás předmět přínosný (škálová odpověď)?* Tato otázka je by měla především pomoci studentům při výběru volitelných předmětů, může být ale zajímavá i pro pedagogy.
- *Překrýval se podle Vás obsah výuky v tomto předmětu zbytečně s obsahem výuky v jiném předmětu (škálová odpověď)?* Překryv předmětů je důležitý při tvorbě, změnách a posuzování studijních plánů. Při interpretaci výsledků je pochopitelně zapotřebí reflektovat, že ne každý překryv je na škodu, byť

ho studenti hodnotí jako zbytečný.

- *Jaká byla podle Vás náročnost předmětu v porovnání s ostatními předměty (škálová odpověď)?*

Řada vyučujících se obává, že náročnost předmětu znamená negativní hodnocení ze strany studentů. Z dosavadních hodnocení vyplývá, že celkové hodnocení předmětu s relativní náročností významně nekoreluje. Zároveň tato otázka může být důležitým indikátorem jak pro vyučující, tak i pro tvůrce studijních plánů.

- *Zhodnoťte, prosíme, pedagogické působení vyučujícího (škálová odpověď; pokud má předmět více vyučujících, hodnotí se každý z nich zvlášť)* Z této otázky se vypočítává průměrné hodnocení pedagoga. Z toho vyplývá nezbytnost jedné celkové otázky na pedagogické působení konkrétního pedagoga, jelikož nepanuje shoda v tom, jak by se měly jednotlivé složky pedagogického působení (inspirativnost vyučujícího, jeho pedagogické schopnosti, odbornost, příprava, komunikace atd.) sčítat, případně jakou by měly mít váhu. Pokud vyučující zajímá názor studentů na konkrétní aspekt jejich působení, mohou na toto téma položit vlastní otázku, student také může využít textové otázky k podrobnějšímu vysvětlení svého hodnocení.
- *S uvážením všeho, co jste do této chvíle vyplnil/a, zhodnoťte, prosíme, předmět celkově (škálová odpověď).* Z této otázky se vypočítává průměrné hodnocení předmětu. Celkové hodnocení nesčítáme z předchozích otázek, ale necháváme jej na studentovi, neboť nepanuje shoda v tom, jakou by měly mít jednotlivé aspekty hodnocení předmětu váhu. Student může k podrobnějšímu vysvětlení svého hodnocení využít textové otázky. Tato otázka je v současné podobě dotazníku povinná.